

NOEN MOMENTER TIL
GOD BRUK AV ARBEIDSKRAFTEN

Frokostseminar
Produktivitetskommisjonen
26. November 2015
Stein Reegård

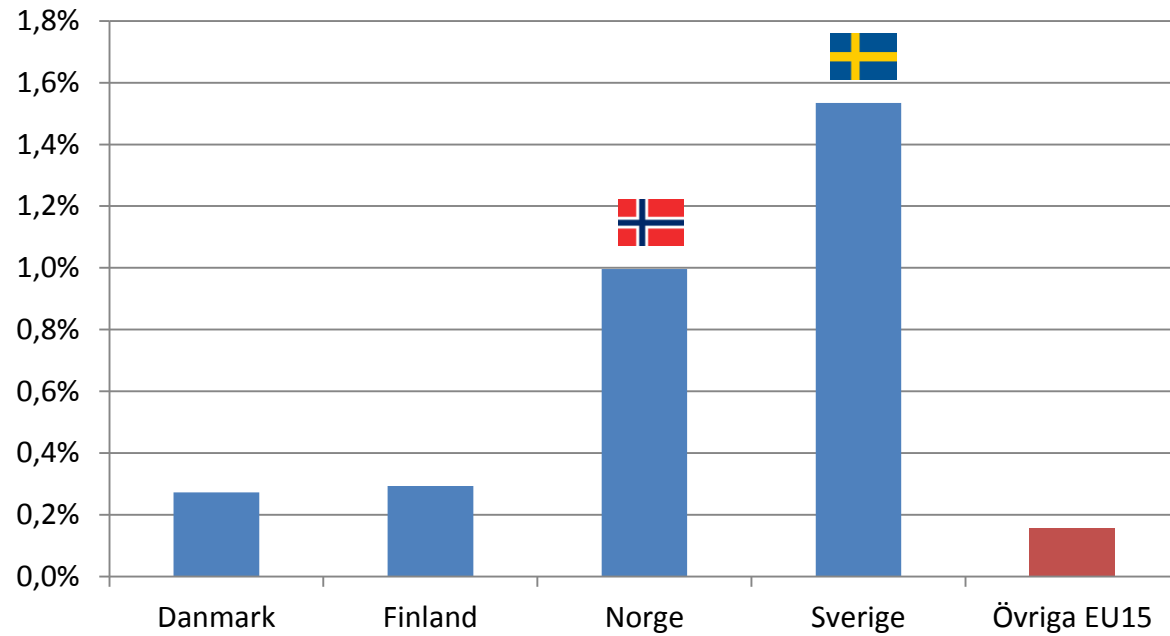

VI HAR ERFARING

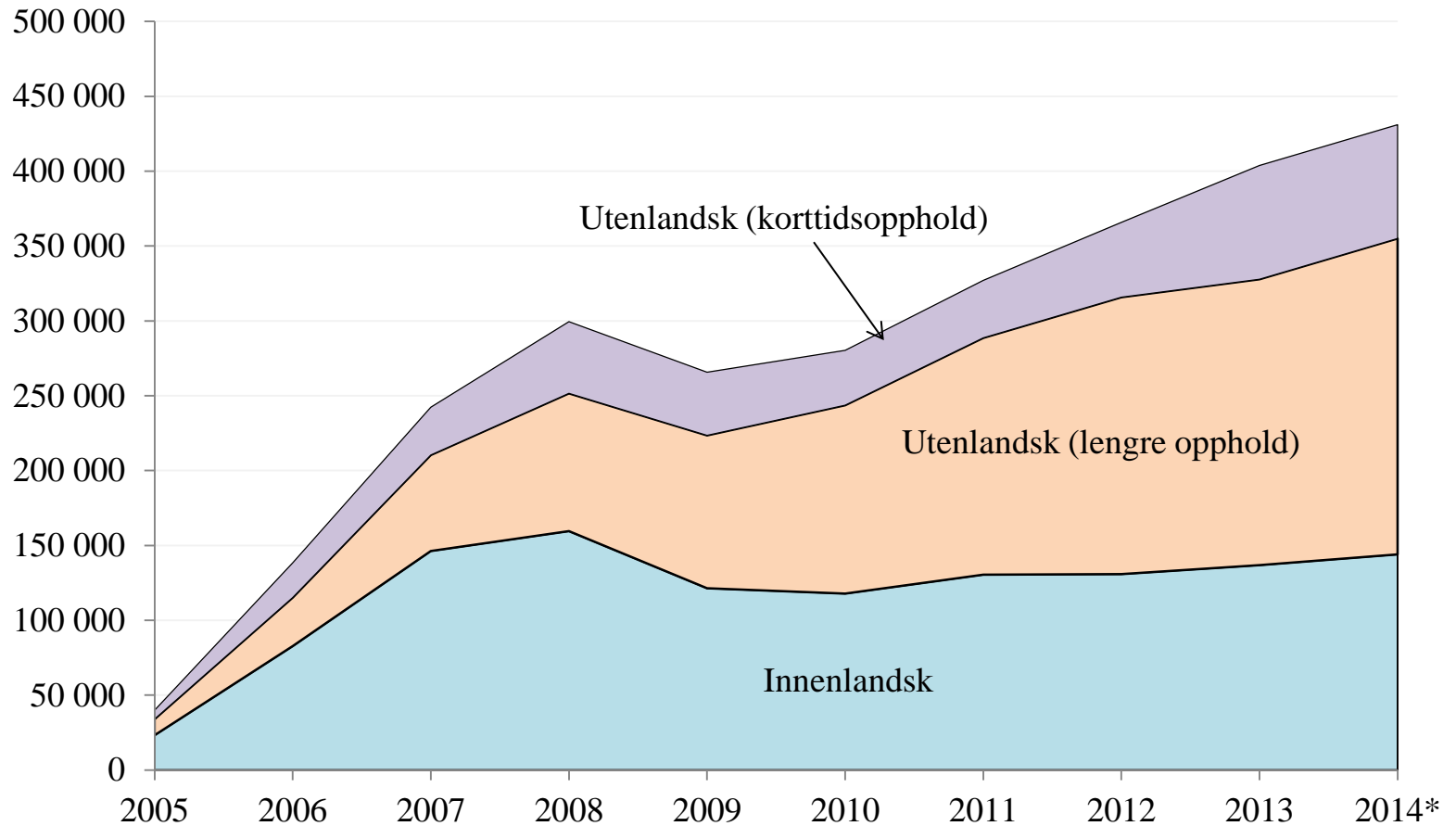
VI HAR ERFARING

Flyktningeinnvandring per innbygger 2004-2013

Kilde: Joakim Ruist, Gøteborg Universitet, basert på Eurostat

Syssettingsutvikling 2004-2014

Kilde: Sammenstilling SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk 4.kv (bosatt og lengre opphold) og lønnstakere på korttidsopphold (med midlertidig personnummer).

NORDISK MODELL? eller:

Mer midlertidighet og lav lønn.....

.....Skal de private arbeidsgivere hoppe over de 128 000 i køen, må det bli fordi det lønner seg«

og dette esten

Mer midlertidighet og lav lønn. Stat og kommuner kan kanskje betale full tariff og slippe unna med det, men private arbeidsgivere må faktisk ta hensyn til (mulig) lav kompetanse, dårlige sprogkunnskaper og det faktum at 128.000 nordmenn står i kø for å få jobb. Skal de private arbeidsgivere hoppe over de 128.000 i køen, må det bli fordi det lønner seg.

20/11-15

Det er mulig det er en «kortsiktig glede», som LO-lederen sier, men det er trolig det eneste som virker.

Flommen av asylsøkere treffer arbeidsmarkedet med full tyngde, og ser ikke partene i arbeidslivet dette, får vi tidenes svarte arbeidsmarked i løpet av kort tid.

TRYGVE HEGNAR
ANSVARLIG REDAKTØR

” Det er denne konkurransen som kan holde det norske lønnsnivået i sjakk, og i beste fall få det ned.

Polske jordbærplukkere i Mjøndalen.

(Scanpix)

Allerede i 2004

Polakkene er her

En busslast polske arbeidere er allerede ankommet Norge etter EU-utvidelsen. Det er vikarselskapet Adecco Norge AS som står bak, og fordi alle polakkene hadde arbeidskontrakter for hel-dagsstillinger, var det en formalitet å få innpass på det norske arbeidsmarkedet. Adecco Norge er et milliardelskap som har tapt mye penger de siste årene, men importen av polakker kan gi selskapet et nytt og spennende ben å stå på, og selskapet har, prisverdig nok, satset på norsk-opplæring og grundig forberedelse for å få plassert de polske arbeiderne hos norske bedrifter.

Men dette er bare starten på en arbeidsimport som vil føre til skikkelig konkurranse i arbeidsmarkedet. Adecco betaler nemlig polakkene 120 kroner per time, og fakturerer de norske kundene hele 250 kroner per time. Tatt i betraktning at det polske lønnsnivået ligger rundt 20-30 kroner per time, får polakkene meget godt betalt.

I det svarte arbeidsmarkedet for polsk arbeidskraft ligger timeprisen i området 80-100 kroner, men det er kjent at en timepris på rundt 50 kroner også har vært akseptert.

Adecco-importen vil derfor bidra positivt i det norske arbeidsmarkedet på flere måter. De uverdige lønns- og bobetingselser som norske bønder har gitt 5.000-10.000 polak-

ker de siste årene for å plukke bær, med timepriser ned mot 10 kroner, vil det forhåpentligvis bli en slutt på. Kan man få 120 kroner per time hos Adecco, aksepterer man neppe 10 kroner i en norsk jordbæråker.

Men viktigere er det at polske firmaer veldig raskt vil få øynene opp for å gi bud på kontrakter og jobber i Norge, og da vil trolig de polske selskapene kalkulere ut fra lønnsnivået i Polen (med et visst påslag, selvfølgelig). Denne tjenesteimporten er det ingen reguleringer på etter EU-utvidelsen, og det er denne konkurransen som kan holde det norske lønnsnivået i sjakk, og i beste fall få det ned.

Det er her LO og fagforeningene har noe å frykte. Trusselen kommer ikke fra -dyre- Adecco Norge AS.

I LO vil man selvfølgelig kjempe mot et hvert lønnspress, men det er fordi LO ikke forstår at alternativet er at norske arbeidsplasser blir borte, og at de flyttes til Polen eller andre land i Øst-Europa.

Enten får vi konkurransedyktige lønninger i Norge, eller så må bedriftene, mer eller mindre frivillig, flytte ut.

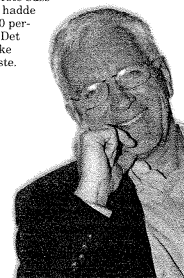
Det forsvant 17.000 norske arbeidsplasser

i industrien i fjor, og det blir mer.

Bytter polakkene, eller andre EU-lands arbeidere, ut jordbæråkerne med norske industriarbeidsplasser, kan mye være reddet.

Det pågående tariffoppgjøret kan bli ganske avslørende. De forbund som forstår at det i år ikke blir mer enn en krone eller to i timetillegg (pluss overheng på ca to prosent), kan holde stillingen, om enn med store problemer. Gis det mer, blir polakkene et enda synligere alternativ.

Den første busslasten hadde med 70 personer. Det blir ikke den siste.

Kommentar

TRYGVE HEGNAR
ansvarlig redaktør

STORE VIRKNINGER I NORSK ØKONOMI - i bygg erstattes maskiner med lavlønte

Rapport nr.2 2015

Senter for lønnsdannelse (Fafo + Ragnar Nymoene, Roger Bjørnstad m.fl)

Oppdrag fra ASD om evaluering av
Almenngjøring

VIKTIGE HOVEDPOENGER

Av rapporten som bygger på tre studier; to egne (hhv mikro- og makrodata 2004-2014 (2012) og SSB/UiO (makro))

Hovedfunn av partielle effekter grovt sett:

Innvandring

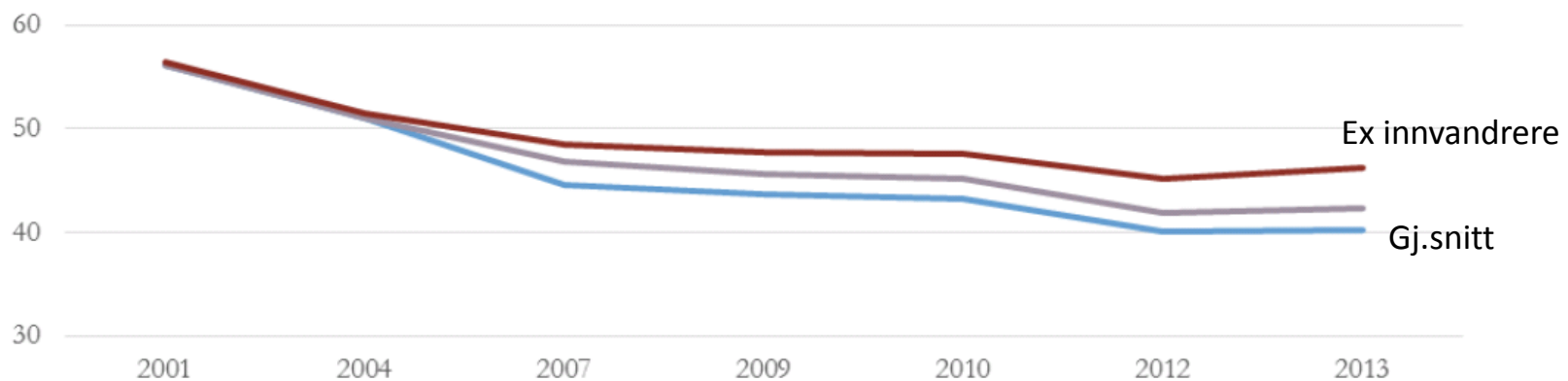
- har redusert lønnsvekst industri fra 2004 med ca 20 pst (øking fra 2004-nivå)
- i bygg med ca 30 pst
- i del av privat tjenesteyting med ca 30 pst

Almenngjøring

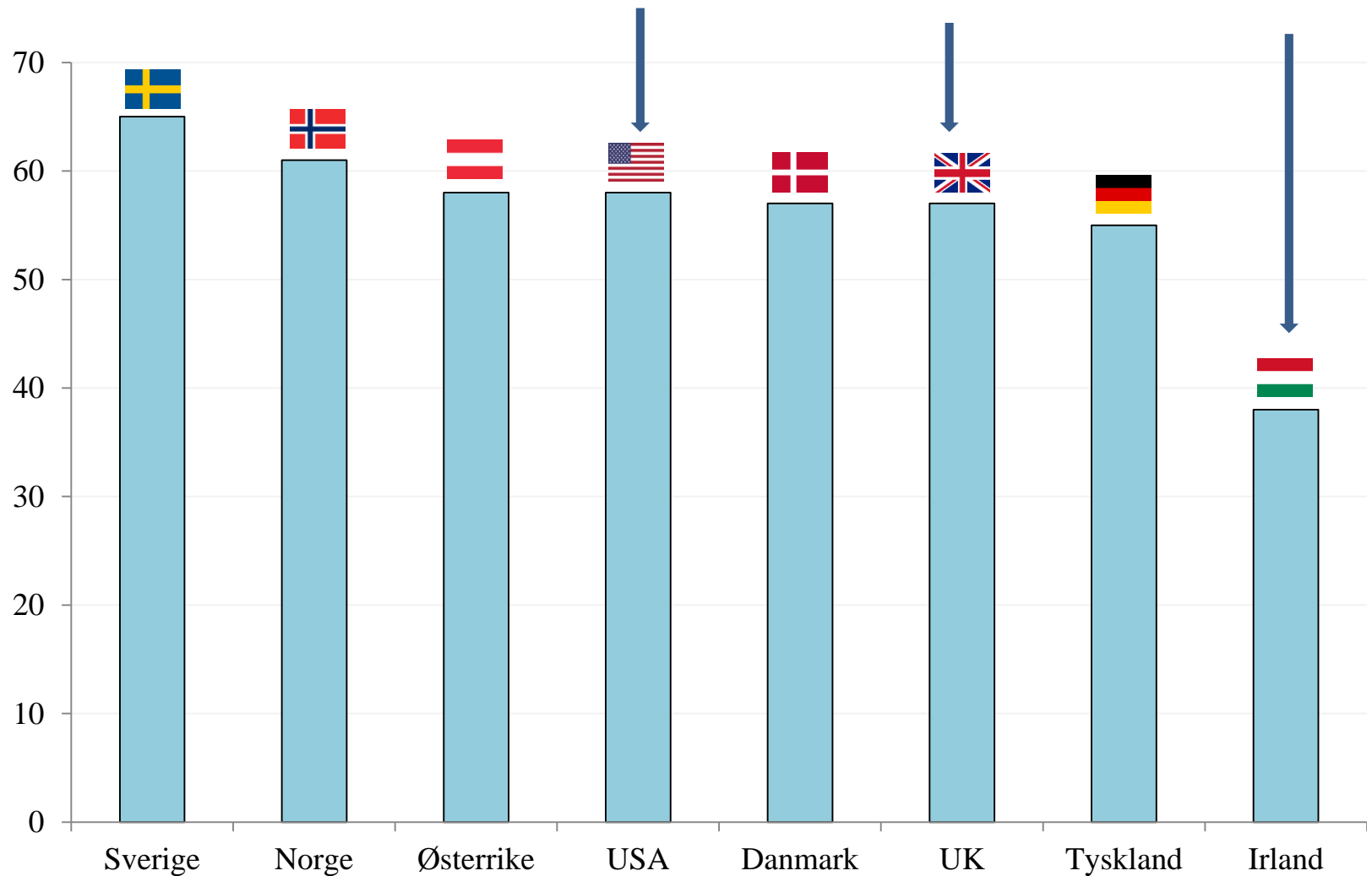
- har dempet fallet i bygg med ca 10 pst for både lønn og produktivitet ("kunne vært" ca 40 pst på lønn og tilsvarende for produktivitet)

Fallende avtaledekning i bygg Iflg Fafo

IKKE HØYERE SYSSELSETTINGSRATER BLANT UNGE KORTTIDSUTDANNA I «LAVLØNNSLAND»

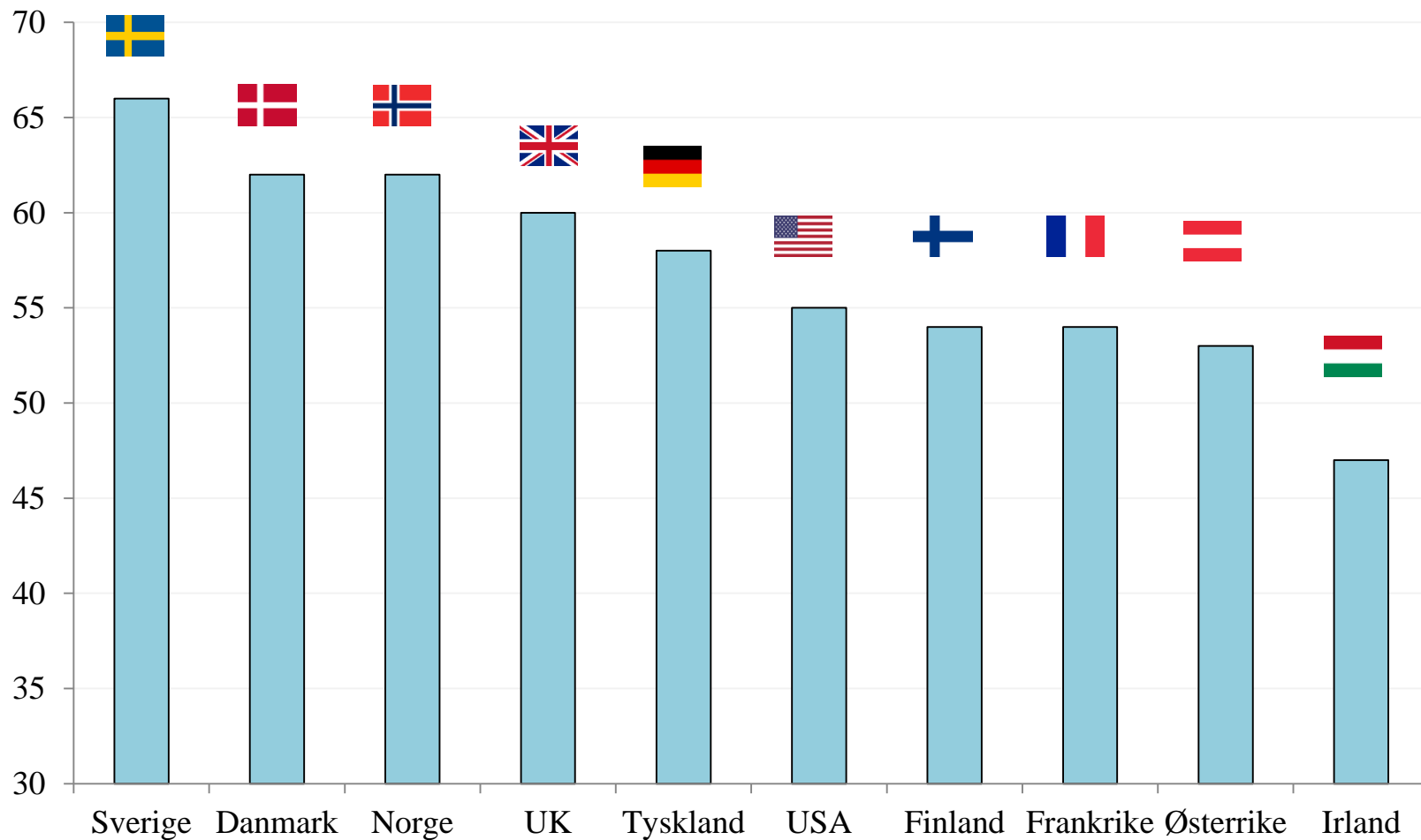

Kilde: Education at a Glance 2015: OECD indicators

Below upper secondary, 25-34 år 2014

EI HELLER VOKSNE GENERELT

Kilde: Education at a Glance 2015: OECD indicators

Sysselsettingsrate 25-64 2014. Korttidsutdannede (Below upper secondary)

JEVN LØNNFORDELING ER PRODUKTIVT

1. *«Det inntektspolitiske samarbeidet mellom partene i arbeidslivet og myndighetene og høy grad av koordinering i lønnsdannelsen har bidratt til en god utvikling i Norge, med høy verdiskaping, lav arbeidsledighet, jevn inntektsfordeling og gjennomgående høy reallønnsvekst»*

(NOU 2013:13, Holden III utvalget)

2. *Det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurransen i lang tid framover»*

Hilsen bl.a. NHO, Virke, Akademikerne og ekspertisen bl.a. til Erna og Siv

Fordelingsutvalget:

i NOU 2009:10

«Høy grad av koordinering i lønnsdannelsen gir en jevn inntektsfordeling, samtidig som arbeidsledigheten kan holdes på et lavt nivå»

FAGLIG ENIGHET

Steinar Holden
Ragnar Nymo

Kalle Moene
Erling Barth
Ådne Cappelen,

Utlendinger:
Lars Calmfors
Juha Vartiainen

«Beviset»

Anslag på "likevektsledighet"(NAIRU) i pst

2014 fra OECD

Frankrike	9,3
Polen	9,2
Belgia	8,0
Finland	7,5
Sverige	7,5
Storbritannia	6,3
Danmark	6,3
Tyskland	5,9
USA	5,4
Nederland	5,2
Østerrike	4,5
Sveits	4,0
 Norge	3,3

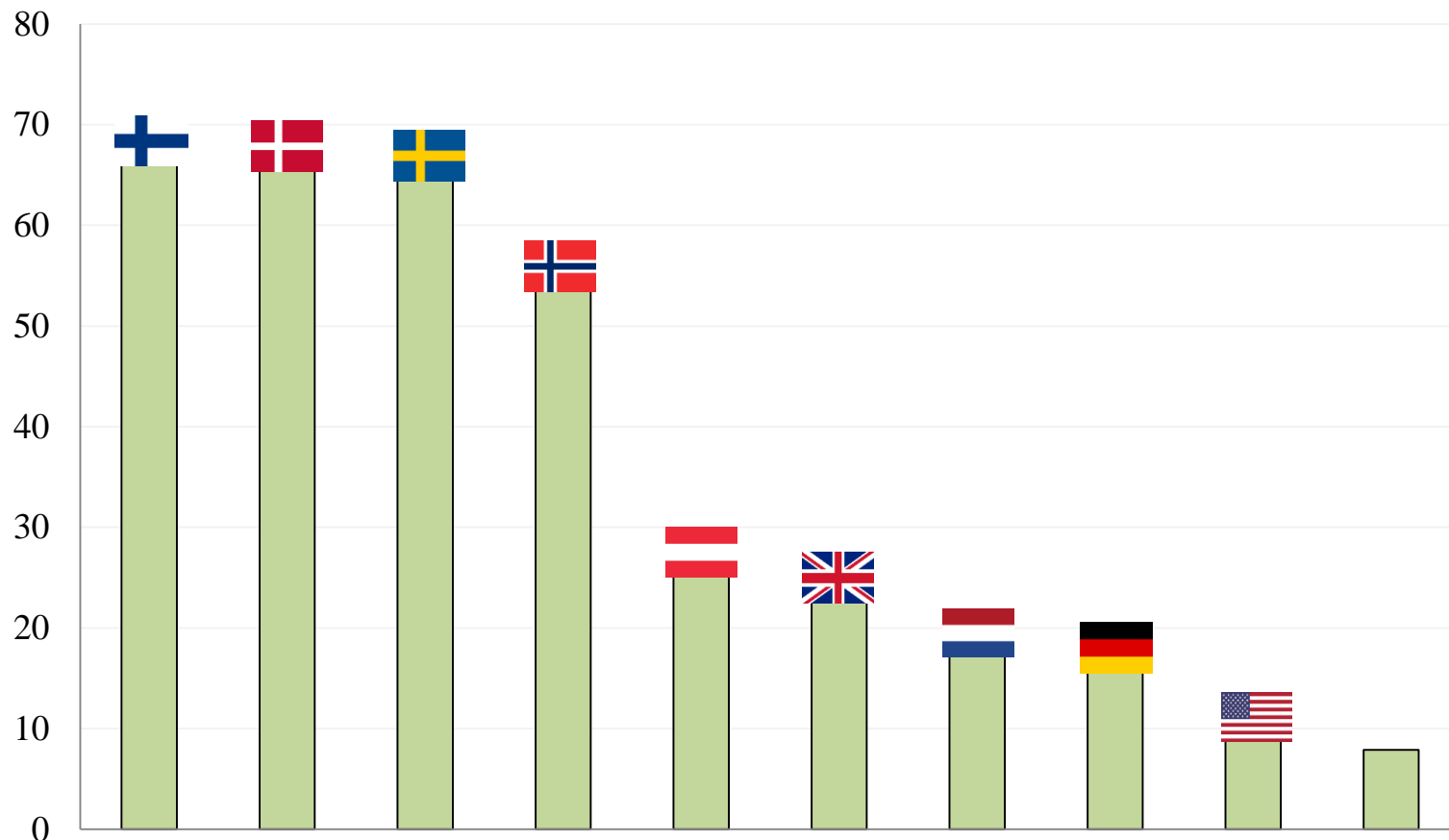
**Illustrerende anslag på
hvor mye økonomien tåler
av press i
arbeidsmarkedet**

«Beste»
arbeidsmarked/
lønnsdannelse?

Litteratur:
Lönebildningsrapporten 2014
Konjunkturinstitutet, Stockholm

Arbeidsmarkedets organisering er den store forskjellen mellom vestlige land

Her illustrert ved pst-andel arbeidstakere som er medlem av fagforening

Organisasjonsgrad 2011, OECD
2010-tfor Sverige og Østerrike

TILTAKSINNSATS:

Mer av det som uansett er fornuftig

Forsterke organisert, seriøst og inkluderende
arbeidsliv

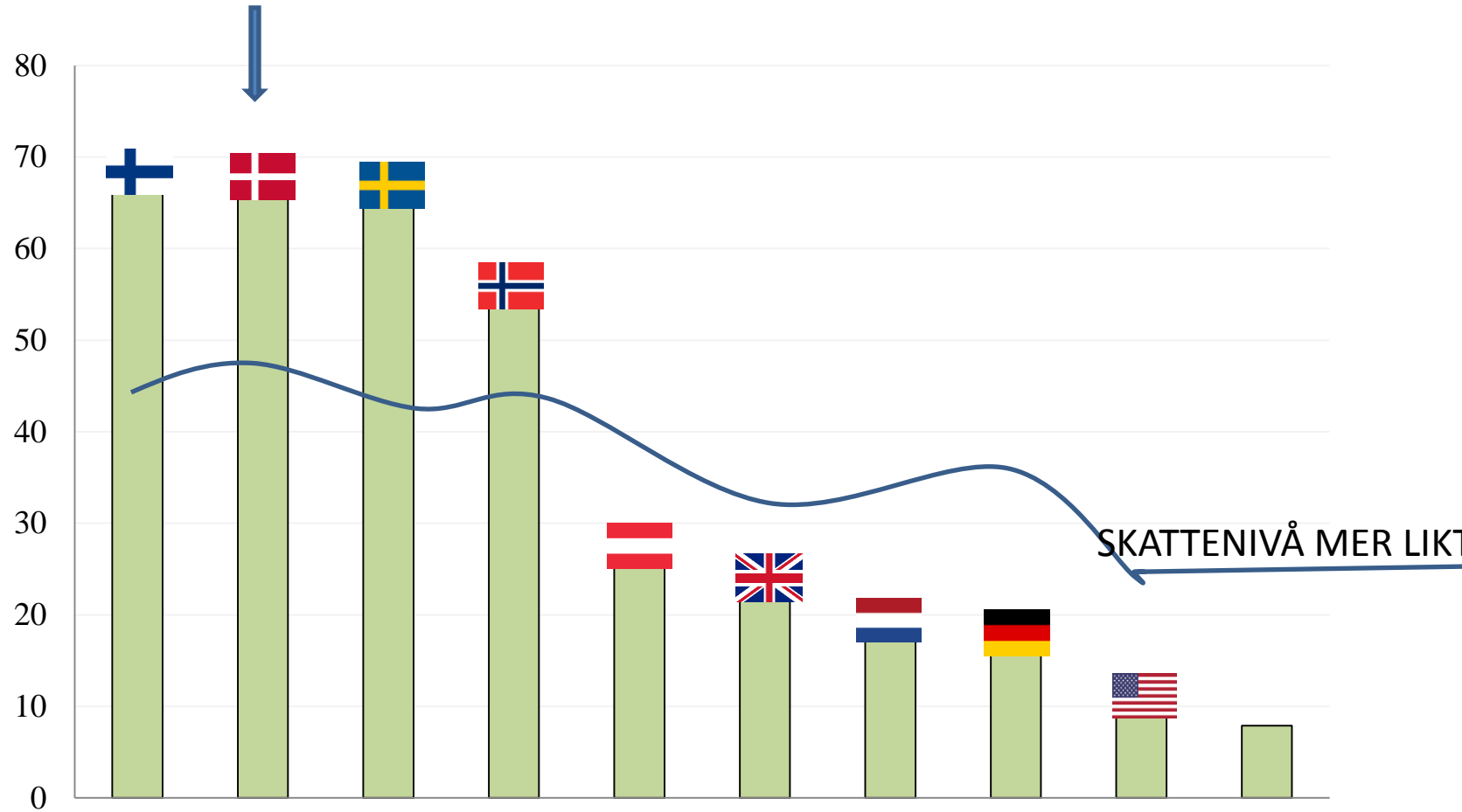
Kompetansekartlegging

Kompetansebygging

Snabbspår?

Arbeidsmarkedets organisering er den store forskjellen mellom vestlige land

Her illustrert ved pst-andel arbeidstakere som er medlem av fagforening

Organisasjonsgrad 2011, OECD
2010-tfor Sverige og Østerrike

